

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide

Oslo, 23. november 2022

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8: 28 S (2022-2023)

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev av 15. november 2022 om Dokument 8:28 S (2022-2023) fra representantene Sylvi Listhaug, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om frys i all bistand til stater som direkte eller indirekte støtter opp om Russlands krig i Ukraina.

Jeg deler representantenes syn på at det er nødvendig å opprettholde det internasjonale presset mot Russlands krigføring i Ukraina. I tråd med dette var det et viktig signal at et overveldende flertall av FNs medlemsland nok en gang stemte imot Russlands grove folkerettsbrudd i FNs generalforsamling 12. oktober. Dette viser at Russland fortsetter å være isolert.

Jeg mener imidlertid at premisset for representantforslaget er svakt fundert. Man kan ikke uten videre slutte at land som avstod i avstemningen 12. oktober, støtter Russlands krigføring i Ukraina.

I alt 35 land avstod fra å stemme i avstemningen som det vises til i representantforslaget. Årsakene til dette er sammensatte. Vi vet at noen av landene har tette historiske, politiske og økonomiske bånd til Russland. Andre ønsker nok generelt ikke å ta stilling til denne typen internasjonale konflikter.

Reaksjonene på og holdningene til krigen i Ukraina, kan også leses inn i bredere utviklingstrekk, der man har sett en bevegelse i retning av svekket global tillit. Sett med europeiske øyne, representerer Ukraina-krigen en skjebnestund for kontinentet. Men det er mulig å forstå at perspektivet kan være annerledes hvis ståstedet for eksempel er det afrikanske kontinentet. Derfra ser man kanskje først og fremst at penger og politisk oppmerksomhet strømmer mot Ukraina i en helt annen skala enn det som blir de mange

og vedvarende krisene på det afrikanske kontinentet til del. Man ser at holdningen i Europa til flyktninger fra Ukraina er en annen enn den er til de som kommer fra andre deler av verden. Vi vet også at pandemien har truffet fattige land hardt og at det gjør seg gjeldende betydelig frustrasjon knyttet til det som opplevdes som skjevfordeling av vaksiner. Nå er det de samme landene som rammes hardest av økte mat- og energipriser som følge av krigen. Som Ghanas president Akufo-Addo har formulert det; «Bombene som faller over Ukraina, rammer også oss».

Der bistanden før var utviklingspolitikkenes viktigste virkemiddel, er dette bildet nå mer sammensatt. Utviklingsland finansierer nå mer av sine egne utgifter og har en større tilgang på kapital utenfra enn før. Vi hverken krever eller forventer at land vi samarbeider med, stemmer som vi ønsker i multilaterale fora. Vi må ha respekt for at land tar sine egne beslutninger.

Som avstemmingen i generalforsamlingen viste, tar langt de fleste land klar avstand fra Russlands folkerettsstridige krig i Ukraina. I den forbindelse er det også viktig å poengtere at det globale sør faktisk har vært avgjørende i å mobilisere støtte i multilaterale fora for Ukraina-relaterte resolusjoner.

Foruten Russland, var det fire land som stemte imot resolusjonen; Belarus, Nord-Korea, Syria og Nicaragua. Norge bidrar i år med om lag 750 millioner kroner til den humanitære innsatsen i Syria. Uavhengig av hva vi måtte mene om Assad-regimet, er det et faktum at de menneskelige lidelsene er omfattende og behovene massive i det krigsherjede Syria.

Et annet viktig forhold er at bare en begrenset del av norsk bistand går direkte til samarbeidslandenes myndigheter. Den begrensede bistanden vi gir gjennom eller til myndighetene i et land er også i liten grad direkte pengeoverføringer. Store deler av norsk bistandsinnsats kanaliseres gjennom FN-systemet og de internasjonale utviklingsbankene.

En betydelig andel av norsk bistand går til internasjonale hjelpeorganisasjoner og lokale sivilsamfunnsorganisasjoner. Dette er organisasjoner som fungerer som vaktbikkjer overfor sine lands myndigheter. Mange jobber også tett med norske organisasjoner, som utgjør førstelinjen i vårt internasjonale engasjement og som leverer livsnødvendig hjelp til mennesker i nød, ikke til regimene. Selv om de bor i Syria eller Afghanistan.

I det som forventes å bli en langvarig politisk, økonomisk, og militær konfrontasjon med Russland vil det være viktig å bevare det multilaterale systemets roller og funksjoner. Det har tjent verden godt gjennom mange år. Et velfungerende multilateralt system vil også være avgjørende for å lykkes med den omfattende bistandsinnsatsen som vil finne sted i Ukraina framover.

I en situasjon med svekket globale tillit og et multilateralt system under press, tror jeg det er avgjørende at vi bidrar til at Ukraina-krisen ikke blir en kile som øker avstanden

mellom vesten og det globale sør. Da trenger vi tillitsbyggende tiltak, ikke tiltak som aksentuerer latente motsetninger.

Med vennlig hilsen

Anne Beathe Tvinnereim